

Lessuggesties bij kinderboeken rondom diversiteit

Groep
1 tot en met 8

Inhoud

Inleiding		3
Een jurk met zakken		4
Tellen met Lucy	Les 1	5
Zakken leiden naar avontuur	Les 2	7
Emoties van Lucy	Les 3	9
Juf, wat voor haar heb je?		13
Iedereen is uniek!	Les 1	14
Wie ben ik?	Les 2	16
Verschillen en overeenkomsten	Les 3	17
151 boeken		20
Jouw kijk op diversiteit	Les 1	21
Diversiteit, wat is dat eigenlijk?	Les 2	23
Gedicht diversiteit	Les 3	26
Gozert		28
Voorkant ontwerpen	Les 1	30
Op missie met Gozert en Ties	Les 2	32
Jouw eigen Huize Hoopvol	Les 3	34
Jouw eigen Huize Hoopvol	Les 4	37
Een brief met een superheldencape	Les 5	38
Colofon		39

Inleiding

Binnen de Academische Werkplaats *Onderwijs in begrijpend lezen: kan het ook anders?* van Iselinge Hogeschool te Doetinchem hebben derdejaarsstudenten, een docent-onderzoeker en professionals uit het werkveld lessuggesties ontworpen voor het Kinderboekenfestival Doetinchem 2025.

De lessuggesties zijn gebaseerd op kinderboeken die over diversiteit gaan:

- *Een jurk met zakken* van Lily Murray en Jenny Løvlie (groep 1-2)
- *Juf, wat voor haar heb je?* van Kamalia Talhaoui en Natascha Stenvert (groep 3-4)
- *151 boeken* van Pim Lammers en Hedy Tjin (groep 5-6)
- *Gozert* van Pieter Koolwijk en Linde Faas (groep 7-8)

Met de lessuggesties kan aan de kerndoelen van Nederlands en burgerschap worden gewerkt. Hierdoor wordt zowel aan de leesmotivatie als de identiteitsontwikkeling van basisschoolleerlingen gewerkt. In sommige lessuggesties wordt ook aan kerndoelen van andere leergebieden gewerkt.

Wij hopen dat u met veel plezier kan werken met onze ontworpen lessuggesties en hierbij veel leerlingen kunt motiveren voor het leesonderwijs.

Mocht u vragen of opmerkingen hebben, dan ontvangen wij die graag via lynn.hartjes@iselinge.nl.

Over de Academische Werkplaats Oost-Gelderland

In de Academische Werkplaats Oost-Gelderland nemen docent-onderzoekers, professionals uit het werkveld, experts én studenten samen prangende praktijkvraagstukken onder de loep en gaan zij op basis van onderzoek aan de slag met innovatieve ontwerpen die passen bij dit vraagstuk.

Educatieve professionals zijn meer dan welkom om aan te sluiten in onze werkplaatsen!

Deelname is kosteloos en is echt iets voor jou als:

- je een enthousiaste, vindingrijke en innovatieve inslag hebt,
- je in het educatieve domein werkt of hier affiniteit mee hebt,
- je een jaar lang tien keer per jaar op woensdagmiddag van 14.30 tot 17.30 uur in de werkplaats aan de slag kunt (bijvoorbeeld vanuit jouw professionaliseringsuren),
- je naast deze aanwezigheid nog maximaal 40 uur per jaar kunt bijdragen door bijvoorbeeld ontwerpen in de praktijk te testen.

The page is framed by a colorful border. At the top, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. On the left, a blue book is visible. On the right, a purple book and a pink book are shown. At the bottom, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large, stylized letters in various colors (green, orange, blue, purple) are scattered throughout the border.

Een jurk met zakken

van Lily Murray
en Jenny Løvlie
voor groep 1-2

Tellen met Lucy

Les 1

45 minuten

Materialen

- het prentenboek *Een jurk met zakken* van Lily Murray en Jenny Løvlie
- het ingescande prentenboek (om te tonen op het digibord)
- alle gekopieerde prenten op A4-papier
- jurk/rok/schort met zakken
- voorwerpen van verschillende groottes om in de zakken te doen

Lesdoelen

- De leerlingen oefenen met het voorspellen van het verhaal (toewerken naar kerndoel 2A Nederlands: De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten).
- De leerlingen kunnen voorwerpen correct tellen (toewerken naar kerndoel 26 rekenen: De leerlingen leren structuur en samenhang van aantallen, gehele getallen, kommagetallen, breuken, procenten en verhoudingen op hoofdlijnen te doorzien en er in praktische situaties mee te rekenen).
- De leerlingen kunnen voorwerpen vergelijken op basis van grootte (toewerken naar kerndoel 33 rekenen: De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur).

Inleiding

1. Toon de voorkant van het prentenboek en laat de leerlingen voorspellen waar het boek over gaat. De leerkracht kan de volgende vragen stellen:
 - Waar zal het verhaal over gaan?
 - Wat is er te zien op de kaft?
 - Waar zal het verhaal zich afspelen?
 - Welke emoties kun je zien?
2. De leerkracht benoemt het lesdoel: 'We gaan een prentenboek lezen waarbij jullie na het op volgorde leggen van de prenten gaan oefenen met de voorwerpen tellen en vergelijken.'
3. De leerkracht leest het boek *Een jurk met zakken* voor aan de leerlingen en laat tegelijkertijd de bijbehorende prenten zien op het digibord. De leerkracht stelt tussendoor de volgende vragen:
 - Wat vind jij hiervan?
 - Wat zal er nu gaan gebeuren?
 - Hoe voelt Lucy zich nu?
4. De leerkracht deelt de prenten van het boek uit aan de leerlingen en laat deze op de juiste volgorde leggen. Deze prenten blijven liggen.

Kern

5. De leerkracht laat de prenten zien (prentenboek en prenten op digibord) waarop staat dat Lucy met een groene kikkerparaplu over stenen stapt. De leerkracht vraagt aan de leerlingen wat er te zien is. Vervolgens stelt de leerkracht de volgende vragen:
 - Hoeveel stenen zie je?
 - Hoeveel kikkers zie je?
 - Hoeveel waterlelies zie je?
6. De leerkracht laat de prenten zien (prentenboek en prenten op digibord) waarop staat dat Lucy een schelp, een schil, kikkerdril etc. wil verzamelen. De leerkracht vraagt aan de leerlingen wat er te zien is. Vervolgens stelt de leerkracht de volgende vragen:
 - Wat is groot?
 - Wat is klein?
 - Is dit ook zo in het echt?
7. De leerkracht introduceert de jurk/de rok/het schort met zakken. De leerkracht laat een aantal leerlingen steeds één voor één een voorwerp uit de zak pakken. De leerling mag vertellen wat het voorwerp is. Zodra alle voorwerpen zijn besproken, vraagt de leerkracht:
 - Welk voorwerp is groot?
 - Welk voorwerp is klein?Hierbij worden de voorwerpen met elkaar vergeleken door bijvoorbeeld te vragen: 'Is dit voorwerp groter of kleiner dan dit voorwerp?' Het vergelijken van de voorwerpen kan ook door de voorwerpen naast elkaar te houden en te meten.

De leerkracht legt samen met de leerlingen de besproken voorwerpen op volgorde van klein naar groot op de grond in de kring.
8. De leerkracht vertelt dat de leerlingen van thuis iets avontuurlijks/leuks mee mogen nemen wat zij graag in de zak van de jurk/de rok/het schort willen doen.

Afronding en reflectiemoment

9. De leerkracht stelt de volgende vragen aan de leerlingen:
 - Wat vond je het leukste dat Lucy in haar zakken deed?
 - Heb jij wel eens iets speciaals in je zakken gedaan? Wat was dat?
 - Als je zelf een jurk met zakken zou hebben, wat zou je dan meenemen?

Zakken leiden naar avontuur

Les 2

45 minuten

Materialen

- vijftien keer het prentenboek *Een jurk met zakken* van Lily Murray en Jenny Løvlie
- jurk/rok/schort met zakken
- spullen die de kinderen van thuis hebben meegenomen (of op het schoolplein hebben verzameld)
- tekenpapier
- teken- en kleurpotloden

Lesdoelen

- De leerlingen leren aandachtig te luisteren naar een verhaal (toewerken naar kerndoel 2A Nederlands: De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten).
- De leerlingen bedenken een tekst waarbij elementen uit een verhaal worden samengevoegd tot een nieuw verhaal (toewerken naar kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier).

Inleiding

1. De leerkracht benoemt de lesdoelen.
2. De leerkracht geeft de leerlingen per tweetal een boek en bespreekt wat er te zien is. Begin met het schutblad. Elk kind kiest een voorwerp uit dat op het schutblad is afgebeeld. Bespreek een aantal van deze voorwerpen. Laat een aantal leerlingen iets vertellen over het uitgekozen voorwerp.
 - Waarom zou je dat meenemen?
 - Hoe zou het in het boek zijn gekomen?

Kern

3. Lees het boek voor. De kinderen bladeren mee in het boek. Sta stil bij de volgende pagina's.
 - Bespreek bij de pagina waarop Lucy in haar tantes oor fluistert: "Waarom zouden jurken geen zakken hebben?" het verschil tussen kleren voor jongens en meisjes. Waarom wil Lucy wel zakken in haar jurk hebben?
 - Bij de pagina waar Lucy graaft, kan de leerkracht wijzen op de spullen die in de grond liggen.
 - Bij de pagina waar Lucy met haar tante naar huis loopt, wijst de leerkracht op de mensen in de winkel. Wat zijn ze daar aan het doen? Waarom naaien ze er nu wel zakken op?
4. De leerkracht stopt de spullen die de leerlingen hebben meegenomen van tevoren in het schort/de rok/de jurk. Haal de voorwerpen er één voor één uit en laat elk kind vertellen wat het is.
5. Maak met de hele klas een kettingverhaal. Kies bijvoorbeeld een steentje. Om het verhaal op gang te brengen, vraagt de leerkracht hoe het steentje heet, waar het woont, wat zijn beste vriend is en wat hij gaat doen. Vraag de kinderen om de beurt iets toe te voegen aan het verhaal. De kinderen gebruiken daarbij de voorwerpen die zijn meegenomen. Maak samen het verhaal af. De leerkracht noteert het verhaal.

Afronding en reflectiemoment

6. De leerkracht zegt: 'We hebben nu samen een mooi verhaal gemaakt, maar daar zijn nog geen tekeningen bij. Kunnen jullie tekeningen maken bij dit nieuwe verhaal?' De leerkracht benoemt dat tekeningen ook wel illustraties worden genoemd.
7. Lees het zelfgeschreven verhaal voor. Stop bij elke alinea en vraag welke kinderen dit willen tekenen. Op deze manier kunnen kinderen individueel of in kleine groepjes het hele verhaal voorzien van illustraties.

Emoties van Lucy

Les 3

30 minuten

Materialen

- het prentenboek *Een jurk met zakken* van Lily Murray en Jenny Løvlie
- jurk/rok/schort met zakken
- de emotiekaartjes (zie p.11)

Lesdoelen

- De leerlingen leren aandachtig te luisteren naar een verhaal (toewerken naar kerndoel 2A Nederland: De leerling toont begrip van zakelijke en literaire teksten).
- De leerlingen ontdekken overeenkomsten en verschillen tussen prenten (toewerken naar kerndoel 2B Nederlands: De leerling evalueert en reflecteert op zakelijke en literaire teksten).
- De leerlingen herkennen de gezichtsuitdrukkingen van de personages (toewerken naar kerndoel 9A Nederlands: De leerling toont inzicht in verhalende teksten).

Inleiding

1. De leerkracht benoemt het lesdoel: 'We lezen een prentenboek en leren over verschillende emoties die in het boek voorkomen.'
2. De leerkracht leest het boek *Een jurk met zakken* voor en laat tijdens het voorlezen de illustraties zien aan de leerlingen. Tijdens het voorlezen stelt de leerkracht de volgende vragen:
 - bladzijde 3: "De medewerker van de winkel heeft zijn armen helemaal open, wat zou dat betekenen?"
 - bladzijde 6: "Lucy staat boven op een trapje, ze heeft een grote jurk aan van wolken. Wat vindt Lucy van de jurk denk je? En wat vindt haar tante ervan?"
 - bladzijde 10: "Lucy staat bij de spiegel. De mensen die in de winkel werken, kijken allemaal heel anders. Wat zie je?"
 - bladzijde 16: "De man die in de winkel werkt, valt bijna. Hoe denk je dat Lucy zich voelt?"
 - bladzijde 22: "Lucy heeft een jurk gekocht. Wat voor soort jurk is het denk je? Hoe kan je dat zien?"
3. De leerkracht bespreekt het verhaal kort na met de leerlingen door te vragen welke gevoelens Lucy en de man die in de winkel werkt bij de leerlingen oproepen. De leerkracht vertelt dat gevoelens elkaar kunnen beïnvloeden.

The page is framed by a colorful border featuring various books and large, stylized letters. At the top, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. On the left, a blue book is visible. On the right, a purple book is shown. At the bottom, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large letters like 'h', 'a', 'n', 'e', 'k', 'l', 'c', 'e', 'r', 'k', 'e' are scattered throughout the border.

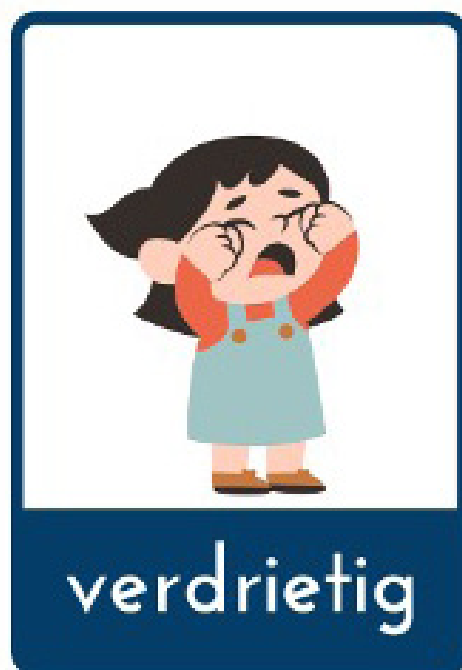
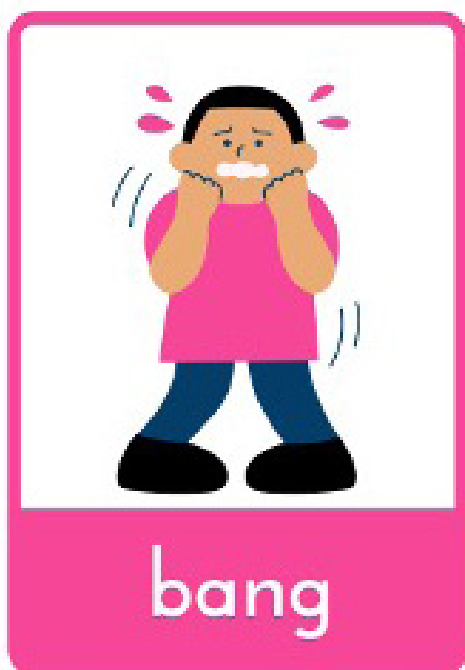
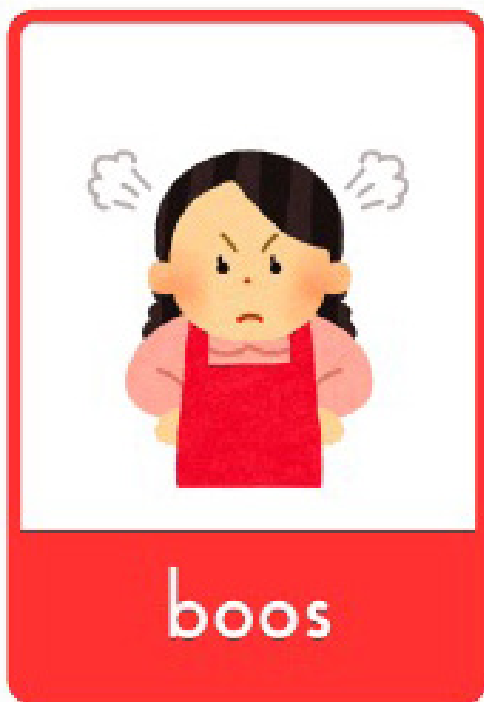
Kern

4. De leerkracht legt in het midden van de kring de jurk/de rok/het schort neer met daarin de emotiekaartjes. Een van de leerlingen mag een kaartje uit de jurk/de rok/het schort pakken. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Hoe ziet deze emotie eruit?
 - Hoe voel je je als je deze emotie hebt?
 - Hoe houd je je lichaam als je deze emotie hebt?
5. Als de vier emoties zijn besproken, gaan de leerlingen ervaren hoe het is om die emotie te hebben. De jurk/de rok/het schort ligt in het midden met alle emotiekaarten erin. Een van de leerlingen mag een kaartje uit de jurk/de rok/het schort pakken. De leerling beeldt de emotie uit door in die houding rond te lopen in de kring. Wanneer de leerkracht klapt, gaan de leerlingen weer zitten op hun plek in de kring.

Afronding en reflectiemoment

6. De leerkracht stelt de volgende vragen aan de leerlingen:
 - Wat heb je geleerd over emoties?
 - Hoe voelde het om blij, boos, verdrietig of bang te zijn?

Emotiekaartjes

Wunderink, M. (2025). *Emotiekaartjes* [ongepubliceerde bron].

The page is framed by a colorful border. At the top, there are illustrations of a green book, a stack of purple books, and an orange book. The right side features a purple book, a pink book, and a stack of purple books. The bottom has a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large, stylized letters in various colors (green, orange, blue, purple) are scattered throughout the border. The title is written in a bold, orange, sans-serif font.

Juf, wat voor haar heb je?

**van Kamalia Talhaoui en
Natascha Stenvert
voor groep 3-4**

Iedereen is uniek!

Les 1

45-60 minuten

Materialen

- het prentenboek *Juf, wat voor haar heb je?* van Kamalia Talhaoui en Natascha Stenvert
- A3-papier met een getekend hoofd zonder haar (download; scan de QR-code)
- kleurpotloden en/of stiften
- prikbord of muur om de posters op te hangen
- kosteloos materiaal (dit materiaal is alleen nodig voor de lesvariant (zie p.14)

Lesdoelen

- De leerling toont begrip en respect voor anderen (toewerken naar kerndoel 1 burgerschap: De school zorgt voor een democratische cultuur).
- De leerling leert over diversiteit en begrijpt dat iedereen anders is en dat die verschillen ons uniek en bijzonder maken (toewerken naar kerndoel 1 burgerschap: De school zorgt voor een democratische cultuur).

Inleiding

1. De leerkracht vertelt de lesdoelen aan de leerlingen.
2. De leerkracht begint de activiteit door middel van een complimentenrondje, waarbij de leerlingen in tweetallen ingedeeld worden en elke leerling iets unieks over het karakter van een andere leerling moet zeggen (bijvoorbeeld: 'Je kan anderen goed helpen', 'Je bent aardig' of 'Je kan goed voetballen'). Wanneer de leerlingen nog niet begrijpen wat een compliment is, licht de leerkracht het begrip eerst kort toe.
3. De leerkracht leest het boek *Juf, wat voor haar heb je?* voor aan de leerlingen.
4. De leerkracht gaat het boek met de leerlingen bespreken aan de hand van de volgende vragen:
 - Wat vonden jullie bijzonder aan de juf?
 - Wat maakt jou bijzonder?
 - Hoe zouden we elkaar kunnen helpen?

Kern

5. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat zij een 'Uniek-haar-poster' gaan maken.
6. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat iedereen zo dadelijk een A3-vel krijgt met daarop een hoofd zonder haar.

7. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat zij op het A3-vel hun eigen fantasiehaar mogen tekenen. Het kan in allerlei vormen en kleuren gemaakt worden: met vlechtjes, krullen, stekels, auto's, bloemen, roze, rood, blauw etc.
8. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat zij in het hoofd woorden of zinnen mogen opschrijven die hen omschrijven (bijvoorbeeld: 'Ik hou van knutselen', 'Ik hou van dieren', 'Ik spreek twee talen').
9. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat zij aan de slag mogen gaan met de opdracht en dat zij mogen overleggen met de andere leerlingen.

Afronding en reflectiemoment

10. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat de poster op de muur of op het prikbord wordt opgehangen.
11. De leerkracht vertelt aan de leerlingen dat wij een 'rondleiding' gaan houden, waarbij wij naar elkaars posters gaan kijken en iets positiefs over de inhoud van de posters gaan benoemen (complimenten geven).
12. De leerkracht vertelt aan de leerlingen hoe mooi het is dat iedereen verschillend is en hoe wij van elkaar kunnen leren.

Voorbeelden

Dit werk is met de toestemming van de makers gedeeld.

Lesvariant

Er kan gekozen worden om naast het tekenen ook te werken met kosteloos materiaal om de creativiteit van de leerlingen nog meer te stimuleren.

Wie ben ik?

Les 2

30-45 minuten

Materialen

- het prentenboek *Juf, wat voor haar heb je?* van Kamalia Talhaoui en Natascha Stenvert
- gelamineerde kaarten met twintig personen, twee per tweetal (download; scan de QR-code)
- gelamineerde losse kaartjes met één persoon, één setje per tweetal (download; scan de QR-code)
- whiteboardstiften, twee per tweetal

Lesdoelen

- De leerlingen kunnen in hun eigen woorden vertellen wat 'uniek' betekent (toewerken naar kerndoel 1 burgerschap: De school zorgt voor een democratische cultuur).
- De leerlingen stellen gerichte vragen om informatie te verkrijgen (toewerken naar kerndoel 1B Nederlands: De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden).

Inleiding

1. De leerkracht bespreekt de lesdoelen.
2. De leerkracht leest het boek *Juf, wat voor haar heb je?* voor en bespreekt daarna met de kinderen de volgende vraag: "Wat betekent het woord uniek?" Vervolgens bespreekt de leerkracht dat iedereen anders is, maar dat we allemaal bijzondere dingen hebben die ons uniek maken.
3. De leerkracht zegt: "Deze les bespreken we wat mensen nog meer uniek maakt."

The page is framed by a colorful border featuring various books and large, stylized letters. At the top, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. On the left, a blue book is visible. On the right, a purple book is shown. At the bottom, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large letters like 'h', 'a', 'n', 'e', 'k', 'r', 'c', 'e' are scattered throughout the border.

Kern

4. De leerkracht maakt tweetallen. Elke leerling krijgt een gelamineerde kaart met twintig personen erop en een whiteboardstift. Daarnaast krijgen de leerlingen per tweetal twintig losse kaartjes met één persoon erop. De losse kaartjes liggen op tafel, met de afbeelding naar beneden.
5. De kinderen pakken een kaartje. Het kind dat het langst is, mag beginnen en stelt vragen aan de ander om erachter te komen welke persoon de ander vastheeft. De leerlingen mogen de vragen alleen met "ja" of "nee" beantwoorden. De leerkracht zegt: "Als je zeker weet dat het een bepaald persoon niet is, streep je deze door. Dit blijf je doen, totdat je de juiste persoon gevonden hebt."

Afronding en reflectiemoment

6. De leerkracht bespreekt wat de link is tussen het boek en de opdracht.
7. De leerlingen vertellen in hun eigen woorden wat 'uniek zijn' voor hen betekent.

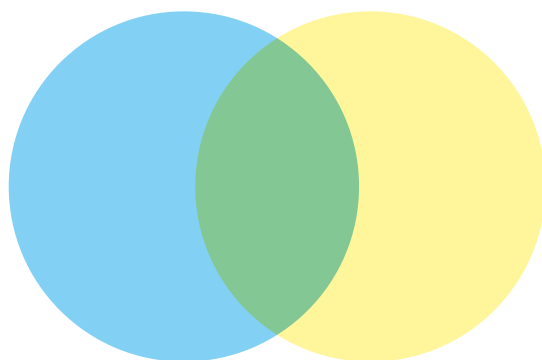
Verschillen en overeenkomsten

Les 3

45 minuten

Materialen

- het prentenboek *Juf, wat voor haar heb je?* van Kamalia Talhaoui en Natascha Stenvert
- papier met twee cirkels erop (zie voorbeeld hieronder)
- schrijfpotloden (grijs)
- gesprekskaartjes groepsgesprek (zie p.18)

Lesdoel

De leerlingen kunnen aan het eind van de les verschillen en overeenkomsten noemen tussen zichzelf en andere leerlingen in de klas (toewerken naar kerndoel 37 mens en samenleving: De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen).

Inleiding

1. De leerkracht benoemt het doel van deze les.
2. De leerkracht geeft aan dat de leerlingen tijdens het voorlezen de volgende vragen moeten beantwoorden:
 - Hoe zien de personages eruit?
 - Welke overeenkomsten en verschillen zie je?

Kern

3. De leerkracht vertelt dat de leerlingen dadelijk op zoek gaan naar overeenkomsten en verschillen tussen de leerlingen in de klas. De leerkracht zegt: "Deze overeenkomsten en verschillen plaatsen jullie in een Venn-diagram." De leerkracht tekent een Venn-diagram op het bord en schrijft boven de eerste cirkel: 'dingen die mij bijzonder maken'. Boven de tweede cirkel noteert de leerkracht: 'dingen die de ander bijzonder maken'. De leerkracht stelt de volgende vraag aan een leerling: "Hoeveel broers of zussen heb jij?" De leerkracht beantwoordt vervolgens dezelfde vraag. Als het antwoord hetzelfde is, plaatst de leerkracht het antwoord in het middelste deel van het Venn-diagram. Als het antwoord verschillend is, dan plaatst de leerkracht de antwoorden in de cirkels links en rechts. De leerkracht stelt nog een aantal vragen, zodat zowel overeenkomsten als verschillen in het Venn-diagram geplaatst kunnen worden.
4. De leerkracht geeft iedere leerling een blaadje met een Venn-diagram erop.
5. De leerlingen gaan zelf aan de slag met het Venn-diagram. De leerlingen lopen rond in de klas met hun blaadje en ze gaan op zoek naar verschillen en overeenkomsten tussen henzelf en andere kinderen.

Deze voorbeeldvragen zou de leerkracht op het bord kunnen zetten:

- Heb jij broers of zussen?
- Wat zijn je hobby's?
- Wat is jouw lievelingseten?
- Wat is jouw lievelingsdier?
- Waar woon je?

Afronding en reflectiemoment

6. De leerkracht bespreekt met de leerlingen hoe de opdracht is gegaan en of ze overeenkomsten en verschillen hebben gevonden. Leerlingen kunnen hier iets over vertellen.
7. De leerkracht gebruikt gesprekskaartjes om een laagdrempelig filosofisch gesprek op te starten. De leerkracht bespreekt de kaartjes klassikaal of de leerlingen bespreken de kaartjes in groepjes.

Kun je vrienden zijn als je verschillend van elkaar bent?

Is het erg als je verschillend van elkaar bent?

Is het normaal dat er verschillen en overeenkomsten bestaan?

Wigman, M. (2025). *Gesprekskaartjes* [ongepubliceerde bron].

The page is framed by a colorful border. At the top, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. On the left, a blue book is visible. On the right, a purple book and a stack of pink books are shown. At the bottom, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large, stylized letters in various colors (green, orange, blue, purple) are scattered throughout the border.

151 boeken

**van Pim Lammers
en Hedy Tjin
voor groep 5-6**

Jouw kijk op diversiteit

Les 1

45 minuten

Materialen

- het prentenboek *151 boeken* van Pim Lammers en Hedy Tjin (één exemplaar per leerling)
- de prenten uit het boek (zonder tekst; per tweetal een andere prent)
- een willekeurige stapel prentenboeken

Lesdoelen

- De leerlingen kunnen aan het einde van de les een tekst schrijven bij een prent (toewerken naar kerndoel 1B Nederlands: De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden).
- De leerlingen kunnen aan het einde van de les een tekst schrijven, waarbij wordt nagedacht over de doelgroep van de lezer (toewerken naar kerndoel 3A Nederlands: De leerling spreekt en schrijft afgestemd op het doel, publiek en context).

Inleiding

1. De leerkracht pakt een stapel willekeurige prentenboeken en deelt deze uit aan de leerlingen. De leerkracht vraagt aan de leerlingen of er iets opvalt aan de hoofdpersonen in deze boeken.
 - Hoe zien ze eruit?
 - Is er al iets van diversiteit te zien?
2. De leerkracht benoemt de lesdoelen.
3. De leerkracht presenteert het prentenboek *151 boeken* van Pim Lammers en Hedy Tjin. De voor- en achterkant van het boek worden getoond. De leerlingen mogen voorspellen waar het boek over gaat.

Kern

4. De leerkracht laat enkele prenten zien. Het maakt niet uit welke prenten dit zijn, zolang het thema diversiteit terug te zien is. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Wat is er te zien op de prent?
 - Welke kleuren zijn gebruikt?
 - Hoe zou het personage zich voelen?
 - Welk titel zou je het boek geven, als je er zelf eentje mag verzinnen?
5. Het verhaal wordt voorgelezen door de leerkracht. De leerlingen delen in hun groepje hun eerste reactie op het verhaal door de volgende vragen te beantwoorden:
 - Wat vond je van het boek?
 - Zie je diversiteit terugkomen in het boek?
 - Wat is de achterliggende gedachte van het boek?
6. De leerlingen gaan eigen teksten schrijven bij de prenten in tweetallen. Op het digibord staan de criteria waar de teksten aan moeten voldoen:
 - Bij iedere prent mogen maximaal vier zinnen worden geschreven.
 - De teksten moeten aansluiten bij de doelgroep van de lezer.
 - De interpunctie van de zinnen moet correct zijn.
7. De leerkracht verdeelt de prenten onder de tweetallen. Ieder tweetal krijgt een andere prent. De leerlingen bespreken wat er op de prent is afgebeeld.
8. De leerlingen bedenken in tweetallen een tekst voor de prent. De leerlingen noteren de tekst. Hierbij moeten zij zich houden aan de bovengenoemde criteria.

Afronding en reflectiemoment

9. De leerkracht vertelt dat ze het eigen geschreven verhaal klassikaal gaan voorlezen. De leerlingen moeten in een rij gaan staan naast elkaar, zoals de volgorde van het boek.
10. Om de beurt leest één iemand van het tweetal de geschreven tekst voor. De leerkracht toont de bijbehorende prent op het digibord.
11. De leerlingen gaan weer op hun eigen plek zitten. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Hoe ging het samenwerken in tweetallen?
 - Hoe was het om een eigen tekst te schrijven bij een prent?
 - Wat ging er goed?
 - Wat zou je de volgende keer anders doen?
12. De leerkracht vertelt dat alle prenten worden gelamineerd. Op die manier wordt er een eigen prentenboek gemaakt. Het boek wordt in de klas gezet.

Diversiteit, wat is dat eigenlijk?

Les 2

60 minuten

Materialen

- het prentenboek *151 boeken* van Pim Lammers en Hedy Tjin
- het boek dat is gemaakt door de kinderen (zie les 1)
- het gedicht van Pim Lammers (bekijk het; scan de linker QR-code)
- viltstiften en/of vetkrijt in de kleuren paars, bruin, blauw, groen en roze
- filmpje via Schooltv (bekijk het; scan de rechter QR-code)

Lesdoelen

- De leerlingen weten wat diversiteit is en kunnen dit herkennen in boeken (toewerken naar kerndoel 1A Nederlands: De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving; toewerken naar kerndoel 1B Nederlands: De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerlingen in alle leergebieden; toewerken naar kerndoel 2 burgerschap: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving.)
- De leerlingen kunnen de stijl van Hedy Tjin toepassen in hun eigen creatie (toewerken naar kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier.)
- De leerlingen kunnen diversiteit creëren in een zelf te ontwerpen kft van een boek (toewerken naar kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier; toewerken naar kerndoel 2 burgerschap: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving).

Inleiding

1. De leerkracht laat het prentenboek zien dat tijdens les 1 is gemaakt door de kinderen en blikt terug op de vorige les. Ook worden de lesdoelen voor deze les benoemd.
2. De leerkracht gaat verder: "Het prentenboek *151 boeken* is ontstaan vanuit een gedicht dat Pim Lammers heeft geschreven. Het is je bij de vorige les misschien al opgevallen dat er in het prentenboek maar weinig woorden staan. Het is oorspronkelijk een gedicht geweest." De leerkracht leest het gedicht voor.
3. De leerkracht vertelt dat de illustrator Hedy Tjin pas later bij dit gedicht illustraties heeft gemaakt en zo is het prentenboek ontstaan.

4. De leerkracht stelt onderstaande vragen:

- Welke kleuren gebruikt de illustrator? Wat vind je van dit kleurgebruik?
- Welk tekenmateriaal heeft de illustrator gebruikt, denk je? (Antwoord: viltstift en vetkrijt. Heel bijzonder! Dat zie je echt niet vaak!)
- Heeft Hedy Tjin de afbeeldingen op de laatste pagina ook gemaakt? Waarom denk je dat? (Antwoord: Nee, deze tekeningen zijn gemaakt door haar neef en nichtje.)

5. De leerkracht zegt: "Voor dit boek heeft Hedy Tjin de Zilveren Penseel ontvangen; een belangrijke prijs voor boeken met bijzondere illustraties."

Kern

6. De leerkracht stelt de volgende vraag: "Wat is de boodschap die de schrijver ons wil meegeven?" (Antwoord: "Voor elk kind een boek", zei Pim Lammers in het radioprogramma Een Vandaag op NPO1 in 2018.)

7. De leerkracht zegt: "Er moet voor ieder kind een boek geschreven zijn waarin een kind zich kan herkennen in de hoofdpersoon; heel divers dus. Gaat het dan alleen om huidskleur? Kijk eens naar de laatste twee bladzijden van het boek. We zien Mario in de rolstoel, Superman in een jurk en de haarkleur van de kinderen. Diversiteit gaat dus niet alleen over huidskleur, diversiteit gaat over verschillen tussen mensen. Mensen verschillen van elkaar en al die verschillen samen noemen we diversiteit."

8. De leerlingen bekijken het filmpje op SchoolTV. De leerkracht stelt de vragen:

- Hoeveel boeken heb je al gelezen of ken je die bij diversiteit passen?
- Heb je die boeken thuis of op school gelezen?
- Wat mis je aan diversiteit in onze schoolbib?

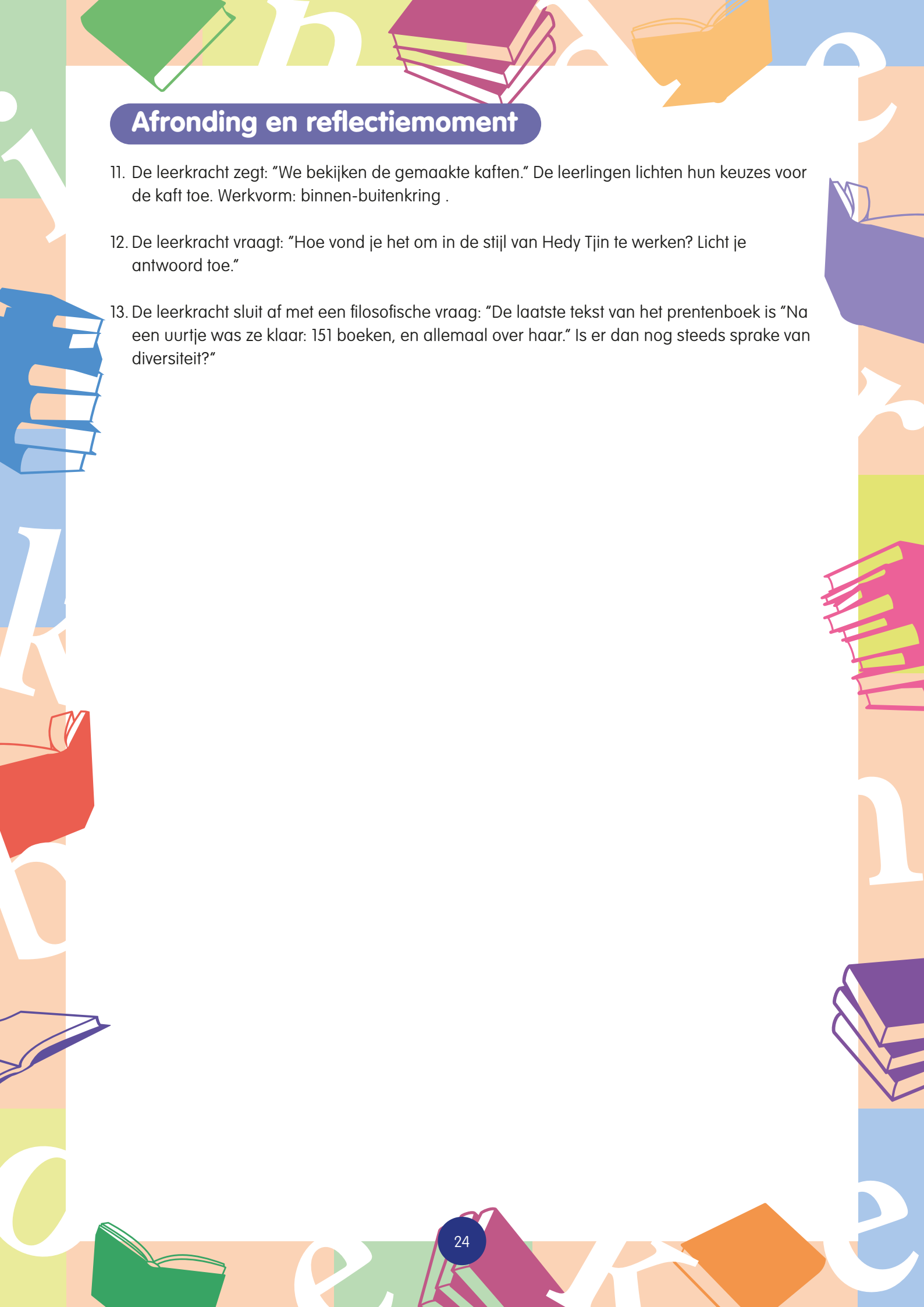
9. De leerkracht stelt de volgende vragen:

- Over welke vorm van diversiteit zou jij graag een boek willen lezen?
- Wie mag jouw hoofdpersoon zijn?
- Hoe ziet jouw hoofdpersoon eruit?

De leerlingen schrijven hun antwoorden op en wisselen hun antwoorden uit in hun groepje.

Verwerking

10. De leerkracht legt de opdracht uit: "Ontwerp een kaft van jouw eigen boek waarin diversiteit naar voren komt. Doe dat in de stijl van Hedy Tjin. Op de kaft is de titel, de hoofdpersoon die je hebt bedacht en de vorm van diversiteit te zien. Als illustrator mag je natuurlijk je eigen naam gebruiken. Je werkt met viltstift en/of vetkrijt in de kleuren bruin, paars, groen, roze en blauw."

The page is framed by a colorful border featuring various books and large, stylized letters. At the top, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. On the left, a blue book is visible. On the right, a purple book and a stack of pink books are shown. At the bottom, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large letters like 'h', 'a', 'k', 'n', 'e', 'e', 'k', 'e' are scattered throughout the border.

Afronding en reflectiemoment

11. De leerkracht zegt: "We bekijken de gemaakte kaften." De leerlingen lichten hun keuzes voor de kافت toe. Werkvorm: binnen-buitenkring .
12. De leerkracht vraagt: "Hoe vond je het om in de stijl van Hedy Tijn te werken? Licht je antwoord toe."
13. De leerkracht sluit af met een filosofische vraag: "De laatste tekst van het prentenboek is "Na een uurtje was ze klaar: 151 boeken, en allemaal over haar." Is er dan nog steeds sprake van diversiteit?"

Gedicht diversiteit

Les 3

45-60 minuten

Materialen

- het prentenboek *151 boeken* van Pim Lammers en Hedy Tjin
- interview met Pim Lammers over het boek *Ridder Roa en de verliefde trol* (te lezen via de website; scan de QR-code)
- het gedicht *Niet van hier* uit het boek *Ik denk dat ik ontvoerd ben* van Pim Lammers (bladzijde 46)
- wisbordjes
- lijntjespapier
- schrijfpotloden

Lesdoelen

- De leerlingen gaan aan de slag met rijke taal (toewerken naar kerndoel 1A Nederlands: De school zorgt voor een rijke taal- en leesomgeving).
- De leerlingen kunnen benoemen waarom diversiteit in kinderboeken belangrijk is (toewerken naar kerndoel 1B Nederlands: De school stimuleert de taalontwikkeling van de leerling in alle leergebieden).
- De leerlingen gebruiken taal op een creatieve manier door een gedicht te schrijven (toewerken naar kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier).

Inleiding

1. De leerkracht blikt samen met de leerlingen terug naar les 1 en les 2. Hierbij wordt de vraag gesteld: "Wat is het probleem waar Rosa tegenaan loopt?"
2. De leerkracht stelt de leerlingen de volgende vraag: "Hoe belangrijk is diversiteit in boeken?" De leerlingen beantwoorden deze vraag op hun wisbordje. De leerkracht bespreekt de antwoorden van de leerlingen.
3. De leerkracht vertelt de leerlingen dat de schrijver van het boek *151 boeken* Pim Lammers heet. De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze een interview met Pim Lammers gaan lezen over het boek *Ridder Roa en de verliefde trol*. De leerkracht vertelt dat de leerlingen de volgende vraag gaan beantwoorden: "Hoe laat Pim Lammers in het interview zien dat hij het onderwerp diversiteit en emoties belangrijk vindt?" De leerlingen beantwoorden deze vraag op hun wisbordje.
4. De leerkracht toont het interview op het digibord.

5. De klas bespreekt de antwoorden van de leerlingen.

6. De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze tijdens deze les aan de volgende lesdoelen gaan werken:

- Aan het einde van de les zijn we aan de slag gegaan met rijmen.
- Aan het einde van de les kunnen we benoemen waarom diversiteit in kinderboeken belangrijk is.
- Aan het einde van de les hebben we taal op een creatieve manier gebruikt, door een gedicht te schrijven en hierbij te rijmen.

Kern

9. De leerkracht vertelt de leerlingen dat Pim Lammers naast kinderboeken ook gedichten schrijft waarin emoties en diversiteit centraal staan. De leerkracht toont het gedicht *Niet van hier* van Pim Lammers uit het boek *Ik denk dat ik ontvoerd ben*. De leerkracht leest het gedicht voor.

10. De leerkracht leest het boek *151 boeken* voor en geeft de leerlingen de volgende opdracht: "Tijdens het voorlezen van het boek *151 boeken* kijk je naar de verschillende prenten."

- Welke prent trekt jouw aandacht?
 - Welke prent past bij het gedicht dat net is voorgelezen?
- De vragen worden na het voorlezen klassikaal besproken.

11. De leerkracht vertelt de leerlingen dat ze zelf een gedicht gaan schrijven over diversiteit. Dit gedicht baseren de leerlingen op een zelfgekozen prent uit *151 boeken*. De leerkracht legt de aandachtspunten van een gedicht uit met behulp van het voorbeeldgedicht *Niet van hier* uit het boek *Ik denk dat ik ontvoerd ben* van Pim Lammers. Denk hierbij aan:

- begin- en eindrijm
- korte zinnen
- het aantal regels (bijvoorbeeld maximaal vijf regels)
- leestekens (hoofdletters, komma's, punten, uitroepstekens, aanhalingstekens etc.)

12. De leerlingen schrijven zelfstandig een gedicht.

Afronding en reflectiemoment

13. De leerlingen wisselen in tweetallen de geschreven gedichten uit en lezen elkaars gedichten. De leerlingen vertellen hierbij aan elkaar bij welke prent het gedicht hoort.

14. De leerkracht stelt daarna de volgende vragen:

- Hoe ging het schrijven van het gedicht?
- Wat ging goed en wat ging minder goed?
- Past het gelezen gedicht van een klasgenoot bij de prent die gekozen is en waarom is dat zo?
- Waarom is diversiteit in kinderboeken belangrijk?

The page features a decorative border composed of various colored squares (green, orange, blue, purple) and stylized white letters (h, b, k, n, e, c, e). Interspersed among these are illustrations of books in different colors (green, purple, blue, red, pink, orange) and an open book.

Gozert

**van Pieter Koolwijk
en Linde Faas
Groep 7-8**

The page is framed by a colorful border featuring stylized illustrations of books in various colors (green, purple, orange, blue, red) and large, white, lowercase letters (h, a, b, k, n, e, c, e) on a background of colored squares.

Leskist Gozert

Hieronder vind je vijf lessen bij het boek *Gozert* van Pieter Koolwijk en Linde Faas. Als introductie kan er gebruik worden gemaakt van de tijdschriften *Stach*. In deze tijdschriften staat informatie over verschillende schrijvers en illustratoren van Lemniscaat, zoals Pieter Koolwijk en Linde Faas. *Stach* is een tijdschrift waarin lesideeën, recensies, interviews en nog veel meer staat rondom kinderboeken. Het is een tijdschrift van Lemniscaat en is gratis af te halen bij boekhandels.

Voorkant ontwerpen

Les 1

60 minuten

Materialen

- het boek *Gozert* van Pieter Koolwijk en Linde Faas; de kaft is ingepakt
- het filmpje (te bekijken op Youtube; scan de QR-code)
- verschillende boeken van Linde Faas
- schrijfpotloden
- A4-papier
- gum
- kleuropotloden/stiften/verf of ander materiaal (naar keuze van de leerkracht)

Lesdoelen

- De leerlingen ontwerpen op basis van een verhaal een voorkant van een boek (kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier).
- De leerlingen kunnen de eigen keuzes beargumenteren (kerndoel 5A Nederlands: De leerling reflecteert op het proces en evalueert het product van een taalactiviteit).

Inleiding

1. De leerkracht legt uit wat een auteur en een illustrator zijn. De leerkracht vraagt of er al iemand bekend is Pieter Koolwijk en/of Linde Faas.
2. De leerkracht laat het filmpje van Pieter Koolwijk zien waarin hij zichzelf voorstelt en iets vertelt over het boek *Gozert*. De leerkracht bespreekt daarna met de klas wat er is verteld in het filmpje.
3. De leerkracht toont verschillende boeken die zijn geïllustreerd door Linde Faas.

Kern

4. De leerkracht leest de eerste twee hoofdstukken voor van het boek *Gozert*.
5. De leerkracht bespreekt de eerste twee hoofdstukken met de leerlingen. De volgende vragen kunnen worden gesteld:
 - Wie zijn Ties en Gozert?
 - Wat gebeurt er tijdens deze hoofdstukken?
 - Wat vond je mooi aan de hoofdstukken?
 - Wat zou je ervan vinden als iemand een persoon ziet die jij niet kan zien? Waarom?
 - Hoe zou je reageren als je erachter kwam?
6. De leerkracht vertelt dat de leerlingen op basis van de eerste twee hoofdstukken van *Gozert* een voorkant van het boek gaan ontwerpen. Omdat het boek is ingepakt, weten ze nog niet hoe voorkant van het boek eruitziet. Waar moet de voorkant van een boek aan voldoen? Laat de leerlingen er zelf over nadenken en formuleer klassikaal een aantal eisen samen met de klas. Schrijf deze eisen op het bord, zodat het zichtbaar is voor iedereen.
7. De leerlingen krijgen allemaal een A4-papier. De leerlingen ontwerpen zelfstandig een voorkant van het boek.

Afronding en reflectiemoment

8. De leerkracht verdeelt de leerlingen in groepjes van vier. Elke leerling laat in het groepje zien welke voorkant hij/zij heeft gemaakt. De leerling verantwoordt de keuzes van het ontwerp. Dus wie/wat zie je? Waarom is hij/zij/dit getekend? De andere leerlingen kunnen feedback geven.
 - Wat vind je goed gelukt?
 - Wat zou je zelf anders hebben gedaan en waarom?

De leerkracht loopt tijdens deze fase rond en let op hoe het bespreken gaat. Luisteren de leerlingen naar elkaar? Hoe gaat het feedback geven?

9. Daarna sluit de leerkracht de les klassikaal af. Bespreek met de leerlingen hoe het werken ging.
 - Wat vonden de leerlingen van de opdracht?
 - Wat ging goed en wat vonden ze moeilijk?
10. De leerlingen leveren het ontwerp in bij de leerkracht.

Op missie met Gozert en Ties

Les 2

45-60 minuten

Materialen

- het boek *Gozert* van Pieter Koolwijk en Linde Faas
- ruime speelzaal of een klaslokaal (tafels en stoelen aan de kant)

Lesdoelen

- De leerlingen schrijven een eigen script gebaseerd op het boek *Gozert* (kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier).
- De leerlingen spreken met elkaar over diversiteit (kerndoel 2 burgerschap: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving).

Inleiding

1. Voorafgaand aan deze les hebben de leerlingen het hele boek gelezen (zelfstandig of voorgelezen door de leerkracht).
2. De leerkracht start met een terugblik op de vorige les.
3. De leerkracht benoemt de doelen van de les.
4. De leerkracht start met een warming-up ter voorbereiding op de dramales. De leerkracht laat de leerlingen rondlopen door het lokaal. De leerkracht vertelt op welke manier de leerlingen door het lokaal moeten lopen. Eerst lopen ze zoals ze altijd lopen (dus als zichzelf) en vervolgens als een superheld, alsof ze onzichtbaar zijn, als een bejaarde, als een reus etc. De leerlingen doen dit zonder te praten en mogen niet constant hetzelfde pad lopen in de zaal; de hele ruimte moet gebruikt worden.
5. De leerkracht legt uit wat tableau vivant inhoudt: "Een tableau vivant is een levend schilderij. Er wordt één bepaalde handeling door een persoon uitgevoerd. Door verschillende personen samen te voegen, wordt het een schilderij."
6. De leerkracht leest een stukje uit het boek *Gozert* voor. De leerlingen zitten in groepjes van vier. Na het lezen krijgen de leerlingen één minuut om de rollen te verdelen en over een houding na te denken. Bij onderstaande fragmenten worden tableau vivants gemaakt:
 - 'Ik ga een afspraak bij dokter Kees maken,' was het enige wat mijn moeder zei. Mijn vader keek me via de achteruitkijkspiegel aan. Zelfs hij keek bezorgd. Ik zei niets en staarde naar buiten. Daar rende Gozert in zijn strakke hardloperspakje. Als een elegante ballerina sprong hij over de obstakels, ontweek hij lantaarnpalen en rende hij zelfs over het water. Dan stuurden ze me toch naar de dokter. Nou en. Niemand kwam tussen mij en Gozert.' (*Gozert*, blz. 44)

- 'Ik werd bijna omvergeblazen, zo hard stond de muziek. De club was stampvol. Overal dansten mensen. Nou ja... mensen. Overal danste eigenlijk van alles. Ik zag een hond, een aap en een varken op de dansvloer heen en weer springen. Legopoppetjes zo groot als volwassen mensen en zelfs af en toe een beer. Een enorme grizzlybeer die met zijn gevaarlijke klauwen zorgde dat de muziek bleef draaien. Gekleurd licht schoot heen en weer door de club, precies op de maat van de muziek.' (Gozert, blz. 63)
- 'Zoemen. Aandacht vragen. 'Ties?' zei mijn moeder zachtjes. 'Gaaf het wel?' Bij haar telefoon bleef ik staan. Starend naar het scherm, met daarop een naam. Een naam waarvan ik zeker wist dat mijn moeder die nooit in haar telefoon zou hebben staan. Gozert. 'Het... het is Gozert,' zei ik eerlijk. 'Wat?' Ze legde haar hand op haar borst. 'Ik dacht dat dat achter de rug was.' Ik zei niets. 'Niet opnemen, Ties,' zei mij moeder. 'Het gebeurt alleen maar in je fantasie.' (Gozert, blz. 221-222)
- 'Missie afbreken!' riep Gozert. 'Missie afbreken!' schreeuwde ik. 'Missie afbreken!' lachte Luna. Bij de sloot stond Gozert al aan de overkant op ons te wachten, Luna balanceerde behendig over het dunne balkje en ik ging weer eens dwars door het smerige slootwater. Maar het was gelukt. De afgrijselijke trol mocht dan langs de kant staan te stampvoeten, hij had ons niet te pakken gekregen.' (Gozert, blz. 252)

Kern

6. De leerkracht vertelt de leerlingen dat Gozert en Ties in het boek veel missies beleven met elkaar en anderen. De leerkracht vraagt de leerlingen waarmee dit vaak eindigt? (Antwoord: "Missie afbreken!")
7. De leerkracht benoemt dat diversiteit vaak terug te zien is in het boek *Gozert*. Wat is diversiteit? Hoe is dat te zien in de klas? De leerkracht vraagt de leerlingen hoe zij dat terug hebben gezien in het verhaal. Er wordt gesproken over diversiteit in het boek en in de omgeving van de leerlingen.
8. De leerkracht legt uit wat een script is en hoe dit geschreven moet worden. Samen met de leerlingen worden succescriteria opgesteld. Waaraan voldoet een goed script en een goede scène?
9. De leerkracht legt de leerlingen de opdracht uit. De leerlingen gaan in groepjes van vier een nieuwe missie van Gozert en Ties uitspelen. De leerlingen krijgen eerst de opdracht om het script kort uit te schrijven. De enige eis is dat Gozert en Ties in de scène/missie voorkomen. De leerlingen zijn vrij in het gebruik van materialen die aanwezig zijn in de ruimte. Hoe de leerlingen gaan spelen, mogen zij zelf weten. De leerlingen kunnen kiezen uit: alleen uitbeelden, met tekst, verschillende tableau vivants etc.
10. De leerlingen krijgen tijd om dit voor te bereiden.

The page is framed by a colorful border featuring various books and large, stylized letters. At the top, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. On the left, a blue book is visible. On the right, a purple book and a stack of pink books are shown. At the bottom, there's a green book, a stack of purple books, and an orange book. Large letters like 'h', 'a', 'k', 'n', 'e', 'e', 'r', 'k', 'e' are scattered throughout the border in different colors.

Afronding en reflectiemoment

10. De leerkracht laat de groepjes leerlingen om de beurt uitspelen wat zij hebben bedacht. De leerkracht vertelt dat ieder groepje applaus krijgt aan het einde (belangrijk voor het verlagen van de speldrempel).
11. De leerkracht vraagt leerlingen wat zij hebben geleerd tijdens de les. Ook vraagt de leerkracht wat de leerlingen anders zouden doen als zij dezelfde opdracht nogmaals zouden krijgen. De leerkracht herhaalt de lesdoelen en be vraagt de leerlingen hierover. Kunnen zij vertellen wat een tableau vivant en script zijn?

Jouw eigen Huize Hoopvol

Les 3

60 minuten

Materialen

- Chromebook, laptop of kladschrift
- schrijfpapier
- tekenpapier

Lesdoelen

- De leerlingen leren wat een tehuis is (kerndoel 4B Nederlands: De leerling voert gesprekken om tot kennisopbouw, begrip of een aanpak te komen).
- De leerlingen ontwerpen een eigen Huize Hoopvol en verantwoorden hun ontwerpkeuzes (kerndoel 2 burgerschap: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving).
- De leerlingen reflecteren op het gemaakte werk (kerndoel 5A Nederlands: De leerling reflecteert op het proces en evalueert het product van een taalactiviteit).

Inleiding

1. De leerkracht start met een terugblik op de vorige les. De leerkracht benoemt wat de opdracht was en waar ze het over hebben gehad. In de eerste les is er gesproken over dat Ties de enige is die Gozert kan zien.
 - Wat vonden jullie daarvan?
 - En nu jullie weten wie Gozert is, verandert dat je beeld?
 - Mag iedereen zijn wie hij is?
 - En hoe komt dat terug in dit boek?
 - Wat vond je ervan dat Ties in Huize Hoopvol zat? Was het terecht?
2. De leerkracht benoemt de doelen voor deze les.
3. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Wat is Huize Hoopvol?
 - Wat weten jullie er al over?
4. De leerkracht bespreekt met de leerlingen wat een tehuis is en de leerkracht kan redenen noemen waarom kinderen in een tehuis kunnen zitten.
 - Kent iemand een tehuis?
 - Wat zou je er nog meer over willen weten?
 - Wat is belangrijk voor een tehuis?

5. De leerkracht stelt de volgende vraag:

- Welke personages zitten in Huize Hoopvol?
- Waarom zitten die kinderen daar?
- Wie noemt het Huize Hopeloos? Waarom?
- Wat moet er volgens jou veranderd worden in Huize Hopeloos?

Kern

6. De leerkracht legt de opdracht uit: "Jullie gaan een verhaal schrijven over een nieuw Huize Hoopvol. Wat zouden jullie meenemen als je ernaartoe moest?"

Als de kinderen nog nooit een verhaal hebben geschreven, moet hier een les aan voorafgaan. Besteed tijdens die les aandacht aan de volgende zaken: inleiding/kern/slot, hoofdzaken benoemen, schrijfplan maken.

7. De leerlingen gaan een mindmap maken over hun Huize Hoopvol.

- Welke spullen heb je thuis nodig?
- Wat zou je meenemen als je naar een tehuis moest?
- Wat zou er veranderd moeten worden aan Huize Hopeloos uit het boek *Gozert*?

8. Wanneer de mindmap klaar is, gaan de leerlingen individueel aan de slag met de verwerkingsopdracht. Belangrijke onderwerpen in de tekst zijn:

- Wat is belangrijk in een huis?
- Wat zou jou helpen om je ergens thuis te voelen?
- Hoe zou een woonkamer, slaapkamer of keuken eruit moeten zien?

9. De leerlingen verwerken de antwoorden bij de vragen van 7. en 8. in een verhaal. Ze zouden bijvoorbeeld een rondleiding kunnen omschrijven: de leerling loopt in het verhaal door het tehuis en omschrijft wat er te zien is.

10. Eerst schrijven of typen de leerlingen het verhaal als concept, daarna schrijven de leerlingen een nette tekst. De conceptversie wordt bekeken door de leerkracht.

Afronding en reflectiemoment

11. De leerlingen bespreken in groepjes hun ideeën over een tehuis. Wat vonden de leerlingen belangrijk en waarom? Wat is hetzelfde en wat is verschillend tussen de ideeën van de kinderen?

12. De leerkracht vraagt: "Wie kan wat vertellen over de keuzes die hij of zij heeft gemaakt?"

13. De leerkracht bepaalt wat er gebeurt met de geschreven teksten. Mogelijkheden zijn:

- ophangen in de klas of de school
- mee naar huis
- presenteren voor de ouders

Jouw eigen Huize Hoopvol

Les 4

60 minuten

Materialen

- het zelfgeschreven verhaal (zie les 3)
- tekenpapier
- grijze potloden
- gummen
- kleurpotloden

Lesdoelen

- De leerling koppelen een creatieve verwerking aan een zelfgeschreven tekst (kerndoel 3B Nederlands: De leerling gebruikt taal op een creatieve manier).
- De leerling reflecteert op het proces en het eigen handelen (kerndoel 5A Nederlands: De leerling reflecteert op het proces en evalueert het product van een taalactiviteit).

Inleiding

1. De leerkracht bespreekt les 3 met de leerlingen: waar ging het over en wat was het doel?
2. De leerkracht bespreekt nog een keer wat een tehuis is. De leerkracht benoemt de doelen van deze les.

Kern

3. De leerkracht legt de opdracht uit: "Tijdens de vorige les hebben jullie een verhaal geschreven over het perfecte Huize Hoopvol. Nu wordt het tijd om het verhaal uit te tekenen."
4. De leerlingen schrijven de belangrijkste onderdelen uit de tekst op en kiezen hieruit één onderwerp. Wanneer ze dat onderwerp hebben gekozen, kunnen de leerlingen beginnen met ontwerpen. Wanneer de leerling één tekening in detail goed heeft uitgewerkt, mogen er ook meerdere ontwerpen getekend worden. Leerlingen moeten kunnen onderbouwen wat en waarom iets is getekend.

Afronding en reflectiemoment

5. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Wat heb je getekend?
 - Waarom vind je dit de belangrijkste onderwerpen?

Iedere leerling die wil reageren, mag reageren.

Brief met een superheldencape

Les 5

60 minuten

Materialen

- Chromebook, laptop of kladschrift
- schrijfpapier
- pen

Lesdoelen

- De leerlingen schrijven vanuit een ander perspectief een brief. Hoe denk jij dat ... de brief had geschreven? (kerndoel 3A Nederlands. De leerling spreekt en schrijft afgestemd op doel, publiek en context).
- De leerlingen reflecteren op het eigen handelen (kerndoel 5A Nederlands: De leerling reflecteert op het proces en evalueert het product van een taalactiviteit).
- De leerling handelt vanuit de kennis over de personages en verdiept zich in de hoofdpersonages (kerndoel 2 burgerschap: De leerling handelt respectvol vanuit kennis over een diverse samenleving).

Inleiding

1. Voorafgaand aan deze les hebben de leerlingen het hele boek gelezen (zelfstandig of voorgelezen door de leerkracht).
2. De leerkracht benoemt de doelen van de les.
3. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Wie is Gozert?
 - Hoe weet je dat?
 - Wat vinden jullie daarvan?
 - Had je het verwacht?

Kern

4. De leerkracht legt uit hoe je een brief schrijft.
 - Waar begint een brief mee?
 - Waar eindigt een brief mee?
 - Uit welke delen bestaat een brief?
5. De leerkracht brainstormt samen met de leerlingen:
 - Wie was Gozert ook alweer?
 - Wat was er met hem gebeurd?
6. De leerkracht licht de opdracht toe: "Doe alsof je Gozert bent en schrijf een brief aan zijn ouders." Denk nu samen met de leerlingen na over wat Gozert zou willen vertellen aan zijn ouders. Waarom denken de leerlingen dat?
7. De leerlingen beginnen aan een kladversie. Deze brief mogen ze op een laptop schrijven.
8. Wanneer de kladversie is gemaakt en globaal is gecontroleerd door de leerkracht, schrijven de leerlingen op papier een nette versie.

Afronding en reflectiemoment

9. De leerkracht vraagt: "Wil iemand de brief voorlezen?" Laat iedereen die dat wil zijn/haar brief voorlezen.
10. Geef na elke voorgelezen brief een compliment. Bijvoorbeeld: goed dat je je brief hebt voorgelezen, wat een mooie brief, wat knap hoe je dat hebt verwoord.
11. De leerkracht stelt de volgende vragen:
 - Waarom hebben de kinderen dit geschreven?
 - Wat vonden de leerlingen van de opdracht?

The page is framed by a colorful border featuring stylized illustrations of books in various colors (green, purple, orange, blue, red) and large, white, lowercase letters (h, a, b, k, n, e, c, e) on a background of colored squares.

Colofon

Deze lessuggesties zijn ontworpen door:

Lynn Winkelman
Romy Morren
Jacqueline Terwijn
Jessi Hanselman
Mirte Wigman
Wilma Hofs

Noa Demi Bouwman
Jasmijn Boerstoele
Maïke Meijer
Femke Pijnenburg
Kim Bulten
Merle Wunderink

Redactie: Lynn Hartjes en Nori Krabbenborg
Vormgeving: Frans Hesselink

Dit product is ontwikkeld vanuit de Academische Werkplaats Oost-Gelderland, waarbinnen studenten en docent-onderzoekers van Iselinge Hogeschool samen met professionals in het educatieve werkveld in de regio Achterhoek-De Liemers ontwerpgericht onderzoek verrichten naar prangende praktijkvraagstukken.

IselingeHogeschool

de Bibliotheek
West Achterhoek

KINDERBOEKEN
FESTIVAL